

II. - PŘEHLED LATINSKÝCH ČASŮ

Stejně jako jiné jazyky i LATINA tvoří od sloves různé časy, které nám pomáhají rozlišit vlastnosti vyjádřeného děje. Graficky můžeme systém latinských časů znázornit takto:

IMPERFEKTUM, PRÉZENS, FUTURUM – DO češtiny překládáme nedokonavými slovesy různých časů

ZATÍMCO

PLUSQUAMPERFEKTUM, PERFEKTUM, FUTURUM II. – DO češtiny překládáme dokonavými slovesy různých časů

1) Časy přítomního kmene = časy nedokonavé

Mezi tyto časy patří **čas přítomný (praesens), minulý nedokovaný (imperfectum) a budoucí (futurum)**. Na obrázku jsou vyznačeny modře. Označují takový děj, který nebyl ukončen, který právě probíhá nebo který bude probíhat po neznámou dobu. **Jejich tvary se tvoří od tzv. přítomního kmene, což je standardní tvar slovesa, který najdeme ve slovníku hned na prvním místě a získáme ho odpojením koncovky -ó:**

NAPŘ. PRVNÍ KONJUGACE:

laudó, áre, áví, átum - chválit - přítomní kmen tohoto slovesa je **laud-**

Do češtiny překládáme některé časy a způsoby přítomního kmene nedokonavými slovesy. Pro lepší pochopení příklad:

laud-ó - chválím (přítomný čas)

laud-á-bam - chválil jsem (minulý čas nedokonavý)

laud-á-bó - budu chválit (budoucí čas)

LATINSKÉ KONJUGACE SLOVES

- celkem 4
- rozlišujeme je podle kmenové hlásky -a-, -e-, -e/i-, -i-
- ve slovníku je poznáme podle tvaru infinitivu, který kmenovou hlásku obsahuje:

1. konjugace **laudó, -áre**
2. konjugace **moneó, -ére**
3. konjugace **legó, -ere**
4. konjugace **audió, -íre**

PRVNÍ KONJUGACE

laudó, áre, ávi, átum - chválit - přítomný kmen tohoto slovesa je **laud-**

Indikativ přítomného času aktiva / oznamovací způsob přítomného času

1. osoba sg.	laud-ō	chválím
2. osoba sg.	laud-ā-s	chválíš
3. osoba sg.	laud-a-t	chválí (on, ona, ono)
1. osoba pl.	laud-ā-mus	chválíme
2. osoba pl.	laud-ā-tis	chválíte
3. osoba pl.	laud-a-nt	chválí (oni, ony, ona)

Indikativ imperfekta aktiva / oznamovací způsob minulého času nedokonav.

1. osoba sg.	laud-ā-ba-m	chválil jsem
2. osoba sg.	laud-ā-bā-s	chválil jsi
3. osoba sg.	laud-ā-ba-t	Chválil
1. osoba pl.	laud-ā-bā-mus	chválili (-ly, -la) jsme
2. osoba pl.	laud-ā-bā-tis	chválili (-ly, -la) jste
3. osoba pl.	laud-ā-ba-nt	chválili (-ly, -la)

Indikativ futura I. aktiva / oznamovací způsob budoucího času

1. osoba sg.	laud-ā-b-ō	budu chválit/pochválím
2. osoba sg.	laud-ā-bi-s	budeš chválit / pochválíš
3. osoba sg.	laud-ā-bi-t	bude chválit / pochválí
1. osoba pl.	laud-ā-bi-mus	budeme chválit/pochválíme
2. osoba pl.	laud-ā-bi-tis	budete chválit/pochválíte
3. osoba pl.	laud-ā-bu-nt	budou chválit/pochválí

Imperativ aktiva / rozkazovací způsob

2. osoba sg.	laud-ā !	chval /pochval!
2. osoba pl.	laud-ā-te !	chvalte/pochvalte!

2) Způsoby přítomného kmene = překládány nedokonavě

Patří mezi ně **podmiňovací způsob minulý (konjunktiv imperfekta)** a **neurčitek (infinitiv)**

laud-are-m – chválil bych (podmiňovací minulý)

laud-are – chválit (neurčitek)

Konjunktiv imperfekta aktiva/ podmiňovací způsob

1. osoba sg.	laud-ā-re-m	(po)chválil bych
2. osoba sg.	laud-ā-re-s	(po)chválil bys
3. osoba sg.	laud-ā-re-t	(po)chválil/la/lo by
1. osoba pl.	laud-ā-re-mus	(po)chválili (-ly, -la) bychom
2. osoba pl.	laud-ā-re-tis	(po)chválili (-ly, -la) byste
3. osoba pl.	laud-ā-re-nt	(po)chválili (-ly, -la) by
Infinitiv a./neurčitek	laud-ā-re	(po)chválit